

ОБРЪЩЕНИЕ

от Марина Михайлова-съдия във Върховния административен съд
кандидат за член на СК на ВСС от съдийската квота

УВАЖАЕМИ КОЛЕГИ СЪДИИ,

Предвид епидемичната обстановка в страната и въведените забрани на медицинските органи, считам, че не е удачно да посещавам съдилищата и да правим срещи с вас с цел разясняване на концепцията и вижданията ми за работата на ВСС, макар че аз смятам личните контакти за много важни.

Поради това ви моля да изпращате както въпроси към мен, така и ваши предложения, проблеми и искания, свързани с работата на СК на ВСС. Ще се опитам да отговарям на всички въпроси, които са в моята компетентност, както и да се запозная с вашите предложения.

Можете да изпращате вашите писма до ВСС, които ще бъдат качени на сайта, където ще се публикуват и моите отговори.

Считам, че е важно всички да проявим активност в този частичен избор, независимо от времето, което е останало от мандата на ВСС. Не трябва да чакаме някой да решава всички наши проблеми. Можем и ние самите да направим това.

С уважение:
Съдия Михайлова

ДО

ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ

ВИСШИ СЪДЕБЕН СЪВЕТ	
Институционален индекс	Дата
ВСС - 12022	3-09-2021

ВЪПРОСИ

по чл. 29и, ал. 2 от ЗСВ

от **Милен Василев – съдия в Софийския апелативен съд**

Относно: Частичният избор на членове на ВСС на свиканото Общо събрание на съдиите (ДВ, бр. 56/6.07.2021 г.)

УВАЖАЕМИ КАНДИДАТИ ЗА ЧЛЕНОВЕ НА ВСС,

Възползвам се от правото по чл. 29и, ал. 2 от ЗСВ да ви задам писмено въпроси във връзка с длъжностите, за които кандидатствате, още повече, че не е ясно дали ще е възможно устно задаване на въпроси на самото общо събрание предвид усложняващата се епидемична обстановка в страната.

С интерес прочетох двете кандидатски концепции и особено се впечатлих от някои от идеите, надхвърлящи сегашните правомощия на ВСС и изискващи законови и дори конституционни промени. Ако въпреки липсата на правомощия кандидатите все пак успеят да ги реализират до края на краткото им пребиваване в този ВСС, това би било по-голямо постижение дори от златен олимпийски медал, което искрено им пожелавам.

Няма да ги питам защо са се съгласили да бъдат издигнати за кандидати при ясното съзнание, че мандатът им ще изтече след по-малко от 1 година и няма да имат право на преизбиране в следващия ВСС предвид ограничението по чл. 130, ал. 4 от Конституцията. Няма да ги питам и какво мислят за ширещото се сред съдийското съсловие мнение, че двете оформени в този ВСС „партии“ на мнозинството и на малцинството са си стиснали ръцете да си разделят мирно двете овакантирани позиции и всяка е издигнала по една кандидатура с цел да не се промени съотношението на силите и да не се провали бъдещия избор на председател на ВКС, изискващ поне 17 гласа, още повече, че прокурорската колегия и в момента е с по-малък числен състав, тъй като овакантирани места от парламентарната квота не са попълнени от Народното събрание и няма шанс да бъдат попълнени.

В случая понеже броя на кандидатите съответства на броя на вакантните места, то всеки от тях би бил избран, дори за него да е получен един глас /собствения му/ – това следва от чл. 29л, ал. 4 ЗСВ. Все пак припомням, че техният избор не им „*вързан в кърпа*“, **а е възможно и никой да не бъде избран** – напр. ако в гласуването участва по-малко от необходимия кворум по чл. 29к, ал. 2 или 3 ЗСВ, който при първо гласуване е повече от 1/2, а при повторно гласуване е 33 % от имащите право на глас. Същевременно, кворумът се формира от упражняващите право на глас съдии, независимо за кой от двамата кандидати са подали своя

глас, т.е. дори и хипотетично всички да са гласували само за единия кандидат, то за избран ще се счита и другият, стига да е получил поне един действителен глас /собствения си/. Тази изборна аритметика сочи, че единственият начин да се гласува против кандидат е просто да не се участва в гласуването /да не се гласува за никого/, така че кворумът да не се постигне и при повторното гласуване по чл. 29к, ал. 3 ЗСВ, в който случай никой няма да бъде избран. Във всички други хипотези, избрани ще бъдат и двамата кандидати. Впрочем, призивите за бойкот при гласуването стават все по-силни, тъй като не малко съдии считат тази изборна процедура за безсмислна, настоящият ВСС – за провален по много направления, а наваксване на проспаните 4 години от мандата за невъзможно да се случи в последната 1 година. Така че основна грижа и на двамата кандидати е да успеят да мотивират достатъчно съдии въобще да участват в гласуването, което уверявам ги – няма да е лесна работа при сегашната ситуация. Пълната липса на провеждане на кампания сред избирателите от кандидатите до настоящия момент не работи в тяхна полза. Не действат особено мотивиращо и представените от тях концепции, които са сухи, клиширани и невпечатляващи – едната копирана от друга на същия кандидат от 2017 г., а втората съставена от твърде общи фрази без почти никаква конкретика, каквито сме чели и слушали много и до втръсване през годините при предходни избори за ВСС.

Като оставим настрана всичко гореизложено, считам, че най-добре би било на кандидатите да се поставят въпроси относими към това какво **практически и реално** би могло да се свърши **при сегашната законова база** през краткия **1-годишен остатък** от мандата на този ВСС, а не да се занимаваме с „вечните въпроси за живота, вселената и всичко останало“. Защото провалът на настоящия ВСС не е свързан с нереализирането на бъдещи гениални идеи, а с **неизпълнението на основните му сегашни функции**, възложени от действащото законодателство, което отдавна е предизвикало недоволството на цялата съдийска общност в много по-голяма степен отколкото към всички предходни състави на ВСС. Оправданията, че за това било виновно законодателството са крайно несериозни – както е казал народът „на крива ракета космосът ѝ пречи“, а знаем и, че „where there's a will there's a way“.

Ето защо следващите ми въпроси са съсредоточени около **животрептящите актуални проблеми** на съдилищата, чието разрешаване е от компетентността на ВСС, които съм групирал в следните няколко категории:

I. За чиновническата душа на българския съдия

Заглавието може да звучи смущаващо, но то е пряко свързано с първата тема и в двете концепции, съобразно изискванията към този жанр и познато от всички подобни концепции при всички предходни избори за ВСС – темата за независимостта. Знамето на независимостта обичайно се размахва гордо и с плам, но дали това не е просто красива фасада, а истинската картина да е друга и не съвсем лицеприятна. Независими ли са или зависят от мъдри външни указания и съвети членовете на ВСС при избирането на „тримата големи“ или ръководителите на ключови съдилища? Реторичен въпрос.

В концепциите темата се разглежда повече като „независимост на съдебната власт“, „независимост на съдебната система“, което се съсредоточава главно до институционална независимост, т.е. до независимост от другите власти, органи и външни лица. Може би и поради това в дейността на всички състави на ВСС отстояването на независимостта се изчерпва преди всичко с приемането на декларации спрямо различни подобни извънсистемни влияния. Чрез декларации към независимост! Ако количеството на приетите декларации през годините е правопрпорционално на независимостта, то значи отдавна сме стигнали върха на тази независимост. Вярва ли някой в това?

Проблемът с независимостта обаче има и друг аспект и той е по-важен, а именно – **индивидуалният**, т.е. независимост на отделния съдия в конкретната му служебна дейност. Тази независимост е на ментално ниво и зависи от манталитета, себеусещането, характера

и почитеността на отделния съдия. В тази насока опасностите към независимостта са **преди всичко вътрешни** – изходящи от самата съдебна система. Понастоящем администрирането на тази система: 1) способства за формирането на чиновнически манталитет в съдията, и 2) допуска и negliжира административния натиск върху съдията. По-конкретно:

Известно е, че характерно за чиновническия начин на мислене е подчинението на висшестоящи ръководители, чиновничеството, спазването на йерархия, страхливостта, формализма, неспособността за вземане на самостоятелни решения и за поемането на отговорност. Наред с това – скатаването от работа, бездушното отношение, мотивирането за работа единствено с вземането на заплата /на принципа „ден да мине, друг да дойде – важното заплатата да тече“/ и т.н. Не може да се отрече, че подобен манталитет се среща и сред част от съдийското съсловие, тъй като и съдиите са хора и уви – нищо човешко не им е чуждо. Разбира се, мирогледът на един човек се формира през целия му живот и не е отговорност /само/ на ВСС.

От гледище на управлението на съдебната власт обаче по-същественото е дали настоящата система на администриране на съдилищата способства, благоприятства и съдейства за изграждането на чиновнически манталитет на съдията. За съжаление отговорът е положителен. Преди 1990 г. съдиите са били подчинени на партията-майка и управлявани от Министерство на правосъдието в рамките на единната държавна власт. От 1991 г. ролята на партията-майка е поета от ВСС и от административните ръководители на съдилищата. В продължение на 30 години на съдиите упорито се втъпява, че ВСС е „*правителството на съдебната власт*“, а административните ръководители са техни преки началници, на които съдиите дължат подчинение и на които е позволено и напълно в реда на нещата „*да колят и бесят в съдилищата*“. Тази нагласа допълнително се подсилва и от все по-разширяващия се списък от правомощия, които законодателят продължава да възлага на тези ръководни органи. Вече се приема за напълно нормално самият ВСС да издава задължителни тълкувания на закони, правила и ръководни указания за различни аспекти от живота на съдилищата – да си спомним указанията от 24.06.2021 г. относно формата за валидност на съдебните актове във връзка с електронното правосъдие, фамозните правила за дейността на съдилищата по време на КОВИД-пандемията, отменящи цели закони, правилата за командироване, методиката за случайно разпределение на делата и т.н. От много съдии се приема и за напълно нормално да се обръщат към съответния административен ръководител на съд с обръщението „*шефе*“, което е показателно за начина на мислене. Като прибавим и съществуването на абсурдния институт на командироването, сам по себе си антипод на независимостта, както и останката от социализма, наречена „задължителни тълкувателни решения на върховните съдилища“, непозната в западния свят, става ясно защо системата изгражда чиновническа душа в българския съдия и защо той трудно може да се приеме за самостоятелен и независим в мисленето си.

Изхождайки от гореизложеното моля кандидатите да отговорят на следните въпроси:

1. Считате ли, че ВСС наистина е „*правителство на съдебната власт*“, а административните ръководители наистина са „*шефове на съдиите*“? Ако не считате – какво лично вие ще направите за преодоляване на тази погрешна нагласа?

2. Нужна ли е промяна в сегашния командно-административен модел на управление на системата на съдилищата в посока намаляване правомощията на ВСС и на административните ръководители на съдилища?

3. Одобрявате ли все по-честата практика на ВСС да приема указания, правила, методики и др., с които да напътва съдиите как да прилагат закона?

4. Считате ли за необходимо в учебните програми на НИП, който е на пряко подчинение на ВСС, особено за първоначално назначени и за младши съдии, да се включат обученията относно правния статут на съдията, в които специално да се акцентира на отношенията с ВСС

и административните ръководители на съдилищата и за границите на правомощията на тези органи спрямо съдиите?

II. За административните ръководители

Темата е логично продължение на предходната.

Едно от нещата, с които СК на ВСС се занимава на почти всяко заседание, е избори за административни ръководители на съдилища. На всички е направило впечатление какви епични битки се разгарят в СК в процедурите за т.нар. *оперативно интересни съдилища* – най-големите и ключови за системата съдилища, които са около 15 – 20, в които се разглеждат 2/3 от всички съдебни дела в страната. Защо това е така бе частично изяснено в т. I.

По-откровено и твърде нелицеприятно признание за негативната роля на административните ръководители спрямо независимото правораздаване обаче е изказвано от членове на самия кадрови орган и то далеч назад в годините. Така през 2015 г. в едно известно медийно интервю¹ тогавашен член на ВСС директно заявява: *„Аз съм се сблъсквала с опити за оказване на влияние през административните ръководители. Тяхното влияние е огромно и заради това е изключително важно какви хора избира ВСС“*. На конкретизиращия журналистически въпрос *„как влияят шефовете в системата“* пък отговаря: *„Чрез директни искания за резултат по дело, чрез прикриване с правни мнения, целящи определен резултат в противоречие с практиката и даже с елементарната логика. Там влиянието прозира, няма как да не се види. Има и по-прикрити форми, има и по-директни. Отива се до там, че се искат точни резултати по делата“*, и продължава – *„Повечето форми за влияние са прикрити в стил „Дай да свършим това, защото другото...“*. *Директните са много неудобни, защото тези, които ги упражняват, стават много по-уязвими“*.

Горното донякъде обяснява и защо плахия /и затова и нелеп/ законодателен опит от 2016 г. за въвеждане на т.нар. *„съдийско самоуправление“* беше посрещнат на нож от съдебните ръководители, които с всички сили спъват неговото реализиране в практиката, налагайки ограничително тълкуване дори и на сегашните крайно ограничени норми. Това е показателно за начина на мислене на нашите любими ръководители, които не желаят да се разделят дори и с частица от своята драгоценна власт, макар така и да не разбраха, че в сегашния си вид съдийското самоуправление е твърде имагинерна заплаха за техния „бизнес“.

Извън посоченото темата е интересна и в друга насока. В момента има 182 административни ръководители на съдилища /колкото е броят на съдилищата/ и около 250 заместник-административни ръководители /в най-малките РС такива няма/. При общ брой на съдиите около 2 100 е видно, че **близо 1/5 от целият съдийски щат е ръководен** – всеки пети съдия в системата е някакъв ръководител, което е **потресаващо**. Положението в момента е *„много вождове, малко индианци“*. Удивителното е, че тези „вождове“ работят при по-малък процент натовареност по делата от „индианците“, което пък води до увеличаване натовареността на „индианците“, а същевременно – получават по-големи заплати от тях. Твърдението, че отговорността на „вождовете“ била по-голяма и оправдавала това положение, би било вярно, ако „индианците“ не са съдии, които решават човешки съдби. Не е ясно защо при определянето на заплатите ВСС е решил, че да пратиш доживот в затвора човек или да разглеждаш дела за милиони е по-малко отговорно, отколкото да джуркаш дела, да разписваш отпуски, да командваш чистачките и параджията в съда, да се грижиш за дограмата и покрива на съдебната сграда. Това отново показва прилагане на йерархическия чиновнически аршин към дейността на съдиите, наследен от зрелия социализъм, подобен на

¹ интервю на Галина Карагьозова, публикувано на 9.07.2015 г. в сайта „Медиапул“ под заглавие „Модела „КОЙ“ владее съдебната власт, не спасим ли съда – няма шанс за промяна“ – <https://www.mediapool.bg/modelat-koi-vladee-sadebnata-vlast-ne-spasim-li-sada-nyama-shans-za-promyana-news236468.html>.

този в останалата държавна администрация. Прочее, за административната им дейност, която безспорно отнема време, административните ръководители не следва да се компенсират двукратно – веднъж с увеличена заплата и втори път с намалена натовареност по делата, а това компенсиране следва да е само с едното от двете. Съвсем отделен е въпросът дали при администрирането на съдилищата не следва да се възприеме генерално различен подход – председателите на съдилища, които са съдии, да останат с главно представителни функции, а цялата текуща администрация във всички аспекти, вкл. кадрови спрямо служителите, да се повери на квалифицирани ръководни съдебни служители /напр. съдебни администратори, избирани по определен ред, с определен ценз и мандат/. Това разбира се е въпрос за законодателен дебат и не му е мястото тук.

Предвид горното моля кандидатите да отговорят на следните въпроси:

5. Какво според вас трябва да предприеме ВСС, за да преустанови и предотврати неправомерното влияние, което отделни административни ръководители упражняват върху съдии с цел постигане на определени резултати по делата?

6. Какво е отношението ви към проблема с т.нар. *вечни съдебни шефове* – съдии, които през по-голямата част от кариерата си са били на ръководни позиции, сменящи ги периодично в един и същи съд /от заместник в председател и обратно/ или в различни съдебни институции? Ако бъдете избрани за членове на ВСС, каква политика лично вие ще следвате в процедурите по избор на административни ръководители с участие на подобни кандидати?

7. В момента съществува противоречие относно начина на определяне на натовареността на административните ръководители и техните заместници – според ЗСВ тя се определя въз основа на приети от общото събрание на всеки съд правила за определяне на натовареността /чл. 79, ал. 2, т. 9, чл. 85, ал. 2, т. 7, чл. 92, ал. 2, т. 8, чл. 111, ал. 2, т. 5, чл. 119, ал. 2, т. 5 ЗСВ/, а същият въпрос се урежда и от приетите от ВСС Правила за оценка на натовареността на съдиите /чл. 10 и приложение № 5/, макар и на всеки юрист да е ясно какво се прави при противоречие между закон и подзаконов акт. Считате ли, че ПОНС следва да се приведат в съответствие със ЗСВ и с прогласената **изключителна компетентност** на общите събрания по този въпрос, като от ПОНС отпадат чл. 10 и приложение № 5? В случай, че не считате да има подобно противоречие, то следва ли в ПОНС да се включи изрична уточняваща разпоредба, че правилата на ПОНС не ограничават правата на общото събрание да определя натовареността на административните ръководители, доколкото в момента същите превратно тълкуват съществуващото положение?

8. Следва ли правомощията на общите събрания на съдилищата да се разширят за сметка на правомощията на административните ръководители, по-специално – в сферата, касаеща организацията на правораздавателния процес /напр. разпределение на съдиите, правила за разпределение на делата, командироване/, но не само като съгласувателни функции, а и като решаващи?

III. За конкурсите

Настоящият състав на ВСС е постигнал нещо, което никой друг предходен състав не е успял в 30-годишната история на този орган – да обедини почти всички магистрати в **еднозначната им отрицателна оценка за дейността на този състав**. И докато предходния състав беше „скандалния“, то настоящият със сигурност е „**проваления**“. Провалите тук са по много направления, но това, което избожда очите касае неизпълнението на основната конституционна функция на този орган, за която всъщност е създаден – **кадровата**. По-специално дейността на Съдийската колегия се отличава с пълна абдикация в тази насока. Конкурсите за съдии не само, че не свършват с години, но и накрая се отменят от ВАС със

страшна сила. Пример – обявените в ДВ на **8.05.2018 г.** конкурси за апелативни съдилища – ГО и ТО бяха **изцяло** отменени от ВАС през м. **09.2021 г.**². Наистина уникално постижение – не само, че за пръв път в историята се отмениха **цели конкурси** /а не отделни назначения/ и се върнаха в изходната им точка от преди **3,5 год.**, но и за пръв път се стигна до неколкочратни частични отмени спрямо конкурсите на върховно ниво – за ВКС – НК, ГК и ТК. И отново никога от СК на ВСС не поема отговорност, а всичко потъва в блатото на колективната безотговорност. В цивилизования свят след подобни шумни провали членовете на органа подават **незабавно оставки**, но на нашите балкански ширини нещата стоят по друг начин – тук всеки се оправдава с другия.

Настоящият състав на СК на ВСС не само е рекордьор по отменени актове от ВАС, но и рекордьор по продължителност на конкурсните процедури – конкурсите за апелативни съдилища започнаха преди 3,5 г., тези за окръжни съдилища и ВКС – ТК – преди 2,5 г., тези за ВКС – ГК и НК – преди 1 година и не им се вижда края. Конкурсът за ВАС пък продължи 2 години. Същевременно, висящите конкурси за ВКС най-вероятно ще трябва да започнат отначало, ако страдат от същия порок относно конкурсните комисии, констатиран с горепосоченото решение на ВАС.

На всички в тази система е ясно, че **конкурсните процедури по ЗСВ са перманентно затлачени**, поради: **1)** бавните процедури по атестиране, отговорна за което е изцяло КАК – СК, **2)** бавната дейност на конкурсните комисии, и **3)** бавните процедури по съдебно обжалване, отговорен за което е ВАС, който упорито не съблюдава нормативно установения инструктивен 1-месечен срок за разглеждане на делата по чл. 187, ал. 3 ЗСВ.

Припомням, че в почти идентична от процедурно гледище нормативна уредба за атестациите, при която отново съществуваша ПАК, предишният състав на ВСС успяваше да проведе и приключи конкурсите при **по-тежка** нормативна регулация /освен по документи, но и със събеседване, а сега второто е отпаднало/ в далеч по-кратки срокове от настоящия ВСС. Това е видно от информацията, публикувана на сайта на ВСС. Няколко примера от дейността на предишния ВСС:

- конкурси за апелативни съдилища – ГО, ТО и НО с около 40 – 70 кандидати, обявени в ДВ на 27.09.2013 г., са с обявени класирания през м. 12.2013 г., т.е. **само 3 месеца** по-късно;
- конкурси за окръжни съдилища – ГО, ТО и НО с около 90 – 150 кандидати, обявени в ДВ на 12.11.2013 г., са с обявени класирания на 27.06.2014 г. и 4.07.2014 г., т.е. **8 месеца** по-късно;
- конкурси за ВКС – ГК, ТК и НК с 14 – 16 кандидати, обявени в ДВ на 26.09.2014 г., са с обявени класирания на 10.03.2015 г., 12.03.2015 г. и 20.03.2015 г., т.е. **6 месеца** по-късно;
- конкурс за ВАС с 37 кандидати, обявен в ДВ на 26.09.2014 г., е с обявено класиране на 20.02.2015 г., т.е. **5 месеца** по-късно;
- конкурси за окръжни съдилища – ГО, ТО и НО с около 80 – 140 кандидати, обявени в ДВ на 15.05.2015 г., са с обявени класирания на 27.11.2015 г., 8.12.2015 г. и 18.12.2015 г., т.е. **7 месеца** по-късно;
- конкурси за апелативни съдилища – ГО, ТО и НО с около 50 – 70 кандидати, обявени в ДВ на 24.07.2015 г., са с обявени класирания на 26.02.2016 г., 11.03.2016 г. и 18.03.2016 г., т.е. **8 месеца** по-късно;
- конкурс за административни съдилища с 90 кандидати, обявен в ДВ на 22.07.2015 г., е с обявено класиране на 1.02.2016 г., т.е. **6 месеца** по-късно;
- конкурс за ВАС с 46 кандидати, обявен в ДВ на 5.04.2016 г., е с обявено класиране на 7.10.2016 г., т.е. **6 месеца** по-късно;
- конкурси за ВКС – ГК, ТК и НК с около 9 – 17 кандидати, обявени в ДВ на 23.02.2016 г., са с обявени класирания на 28.06.2016 г. /за НК/, на 27.09.2016 г. /за ТК/ и на 29.09.2016 г. /за ГК/, т.е. **4 месеца** по-късно за НК и **7 месеца** по-късно за останалите;

² вж. решение № 9372/7.09.2021 г. по адм. дело № 155/2020 г. на ВАС, VI отд.

- конкурси за окръжни съдилища – ГО, ТО и НО с около 40 – 150 кандидати, обявени в ДВ на 22.07.2016 г., са с обявени класирания на 24.03.2017 г., 30.03.2017 г. и 31.03.2017 г., т.е. **8 месеца** по-късно.

Видно от горното предишният състав на ВСС е успявал така да организира конкурсите, че между обявяването на конкурса и обявяването на класирането да минава период не по-голям от 3 – 8 месеца. **Това означава, че в рамките на тези 3 – 8 месеца ВСС е успявал да изготви всички необходими атестации и да ги предостави на конкурсните комисии.** Как е било възможно това и защо сега не става?

Беглият преглед на протоколите от заседанията на ВСС от този период разкрива истинската картината относно обема на работа по атестациите на тогавашната КАК – преди и след разделянето на съвета на съдийска и прокурорска част. Така често в едно пленарно заседание на ВСС или на СК са провеждани между 20 и 30 атестации **само на съдии**, при средно около 15 на заседание, например: на 9.01.2014 г. – **31** атестации; на 23.01.2014 г. – **23** атестации; на 27.02.2014 г. – **23** атестации; на 12.03.2014 г. – **20** атестации; на 20.03.2014 г. – **30** атестации; на 13.11.2014 г. – **21** атестации; на 20.11.2014 г. – **25** атестации; на 22.01.2015 г. – **27** атестации; на 27.05.2015 г. – **19** атестации, на 15.10.2015 г. – **25** атестации, на 26.11.2015 г. – **16** атестации, на 3.12.2015 г. – **16** атестации, на 10.03.2016 г. – **26** атестации, на 7.04.2016 г. – **17** атестации, на 17.05.2016 г. – **24** атестации, на 12.07.2016 г. – **32** атестации, на 15.11.2016 г. – **17** атестации, и т.н. и т.н.

Подобен обем атестационна работа е непознат за сегашната СК на ВСС и за сегашната КАК. Единствената съществена разлика между тогава и сега не е нормативната уредба по атестирането /в основни линии тя е една и съща/, а е персоналният състав на кадровия орган и на КАК. При това тогавашният период за атестиране е бил 4-годишен, а сега е 5-годишен, т.е. преди атестации се правеха по-често, а сега по-рядко. Всеки **сам** може да си направи изводите от това. Сещаме се и за известната мисъл на Дън Сяо Пин „не е важно дали котката е черна или бяла, важно е да лови мишки“. В настоящия ВСС котка въобще липсва – нито черна, нито бяла.

На фона на тази безрадостна картина с конкурсите учудващо е оглушителното мълчание на двамата кандидати в представените от тях концепции – в едната концепция на този въпрос е отделена половин страница общи приказки, а в другата няма нищо казано, като се коментира единствено процеса по атестиране.

Ето защо моля кандидатите да осветлят избирателите за вижданията си по следните съществени въпроси, вълнуващи цялата съдийска общност:

9. За да може един лекар успешно да излекува пациента, трябва на първо място да е наясно с диагнозата и причината за заболяването. Каква според вас е причината сегашните конкурси да се движат **4-5 пъти по бавно**, отколкото конкурсите, организирани от предходния състав на ВСС, при положение, че на законодателно ниво конкурсните процедури бяха облекчени – преди конкурсните комисии трябваше да четат актове и да провеждат събеседване, сега трябва само да четат актове?

10. При сегашната законова база по ЗСВ /промяната на която не е в правомощията на ВСС/, какви организационни мерки следва да предприеме ВСС, за да ускори приключването на конкурсните процедури?

11. Считате ли за удачно спрямо дейността на помощни атестационни комисии и конкурсни комисии да се приложи политиката на „моркова и тоягата“ с цел ускоряване на тяхната работа, като например:

- спазването на установения в чл. 59, ал. 1 от Наредба № 2/2017 г. за атестирането срок за дейността на ПАК да се обвърже с правото на получаване на възнаграждение от членовете на ПАК, а неспазването на този срок да води до загуба на това възнаграждение;
- след изготвяне на всички атестации на участниците в съответния конкурс, СК или КАК да определят с решение срок за приключване на работата на конкурсната комисия

според обема на работа и броя на кандидатите, който срок да не надвишава определен максимум /не повече от 6 мес. за най-големите конкурси/; спазването на този срок също да бъде условие за получаване на възнаграждение от членовете на конкурсната комисия.

12. Одобрявате ли политиката на тази СК в редица проведени конкурси да ревизира класирането, изготвено от съответната конкурсна комисия, като назначава кандидати не по реда на класирането?

IV. За електронното правосъдие

По всеобщо мнение темата с многострадалното електронно правосъдие е това, заради което на този ВСС следва да се постави диагнозата „тежка форма на управленска некомпетентност“. И докато затлачването на конкурсите предизвиква само вътрешен гняв в системата, то провалът в е-правосъдието доведе до вълна от възмущение и във външния свят сред потребителите на правосъдни услуги и придоби дори неочаквани международни измерения, а пандемията още повече открои несвършената от ВСС работа. Така в последния доклад за върховенството на закона за 2021 г. Европейската комисия отбеляза, че **„въпреки законодателните усилия дигитализацията на правосъдието в България все още изостава на практика“**. Хвърлен камък в градината на нашия ВСС, от което обаче той не се впечатлява особено.

Както е известно въвеждането на електронното правосъдие бе предвидено със ЗИДЗСВ (ДВ, бр. 62/9.08.2016 г.), с 3-годишен отлагателен срок за влизане в сила – от **9.08.2019 г.**, през който ВСС трябва да извърши всички необходими действия по техническото му реализиране. Това не се случи, вследствие на което влизането в сила бе двукратно законодателно отлагано – първо за **1.01.2021 г.**, а след това и за **30.06.2021 г.** Но дори и тези 5 години не стигнаха на настоящия ВСС да изпълни законовите си задължения и към днешна дата работещо е-правосъдие отново няма, въпреки влезлите в сила вече закони. Само поради липсата на работещ парламент все още не се е стигнало до **четвърто** поредно законодателно отлагане и пак със задна дата, както поиска ВАДВС, което би било **истинска управленска катастрофа и пряко признание за колосален провал.**

В най-общ план е-правосъдието означава: 1) цифровизация на пътищата за комуникация между съдебните органи и участниците в производствата; 2) възможност за постановяване на актове и за извършване на процесуални действия в електронна форма, условие за което е преминаването към изцяло електронни дела и към безхартиен документооборот; 3) възможност за дистанционно провеждане на устни процесуални действия от съдебните органи и участниците в производствата.

За да се случи горното нормативната уредба предвижда, че ВСС трябва да реализира следното: 1) да изгради обща сървърна база, съхраняваща на едно място и еднократно постъпващата информация /е-делата/; 2) да създаде единна информационна система /ЕИСС/, чрез която съдилищата да достъпват тази сървърна база и да извършват процесуални действия в е-форма; 3) да създаде друга единна информационна система, чрез която страните да имат достъп до базата данни, да подават е-документи и да комуникират със съдилищата електронно – ЕПЕП. Същевременно и предвид естеството на е-правосъдието е нужно съдилищата да бъдат обезпечени с нужната компютърна и сканираща техника **от ново поколение**, без която цялостната дигитализация на делата е невъзможна.

Всичко това следваше да се случи в **5-годишния** продължен законов срок и да бъде реализирано от ВСС до днес, но уви – не повече от 20 % е реализирано, въпреки усвоените многомилionни национални и европейски бюджетни средства.

Знаем с какви кански мъки бе въведена информационна система за **общите съдилища** /ЕИСС/, която макар със спорно качество и постоянно доработваща се, дава възможност

съдебните органи да извършват процесуални действия в е-форма. Незнайно защо бе въведена и отделна информационна система за **административните съдилища**, въпреки, че такава не е предвидена в ЗСВ, и без да е ясно дали същата позволява изпълнението на глава 18а ЗСВ. Между двете инф. системи обаче няма никаква връзка, та не е ясно как ще се осъществява електронният документооборот между общите и административните съдилища в сферите, в които законите предвиждат отношения между тях – напр. по делата по ЗАНН или при изпращане по подсъдност.

Що се отнася до информационната система „на страните“, която според закона следва да е средството за достъп на участниците до делата /ЕПЕП/, то тук нещата са на ниво „**пълна трагедия**“. Въпреки, че е предвидено в закона ЕПЕП не дава възможност за никаква е-комуникация между съда и участниците – нито последните могат да подават е-документи към съда, нито съдът да им връчва електронно. Уж разработената система за електронни съобщения по Норвежкия механизъм, се оказа напълно негодна за е-връчване – чрез нея може да се изпращат само призовки, но не и приложения към тях, която я прави напълно неприложима за връчване по ГПК. По тази причина към днешна дата страните не могат да извършват правновалидно процесуални действия в електронна форма, тъй като друга инф. система не е предвидена в закона за това, а единствено ЕПЕП /чл. 360в, ал. 2, т. 2 ЗСВ, чл. 62, ал. 4 ГПК/. Пълна загадка е защо този състав на ВСС проспа **4 години** от своя мандат и не приведе ЕПЕП в нужното законово състояние. Удивително е, че едва след влизане в сила на законите от 1.07.2021 г. нашите кадровици се „плеснаха по челото и откриха Америка“ по отношение на състоянието на ЕПЕП. Още по-удивително е, че след като го откриха през 2021 г., констатираха, че не разполагали с великата сума от 1,2 млн. лв., необходима за надграждането на ЕПЕП. И това при положение, че за тези 4 години ВСС е управлявал общ съдебен бюджет от над 3,5 млрд. лв. Да управляваш милиарден бюджет и да твърди, че нямаш 1 милион е жалко и смешно, граничещо с управленско безобразие. Както се разбира от изказвания на членове на ВСС, към момента дори няма изготвено техническо задание за нужното надграждане на ЕПЕП, т.е. дори не са мислили още по темата и въобще не знаят какво да правят. Да не говорим, че тепърва трябва да се провежда продължителна процедура по обществена поръчка, а реалното изпълнение се отлага за някой следващ мандат на ВСС и за някой следващ живот.

Неизпълнението на **възложени преди 5 години законови задължения**, от което страда цялото българско общество, само по себе си е достатъчно основание да се поиска оставката на целия настоящ състав на ВСС за несправяне с работата. Друг е въпросът, че ако на членовете му е останало и грам достойнство, трябва и сами да си я подадат незабавно.

Предвид горното моля кандидатите да отговорят на следните въпроси:

13. Какво конкретно според вас трябва да предприеме ВСС, за да успее до края на мандата да изпълни, макар и със значителна забава, законите си задължения по въвеждане на електронното правосъдие?

14. Считате ли, че в хаотичните действия на ВСС по въвеждане на е-правосъдието **най-сетне** следва да се сложи ред, като например: 1) се изготви подробна пътна карта с конкретни цели, стъпки, срокове, финансова обезпеченост; 2) се създаде междуведомствен Съвет по е-правосъдие с участието на представители на съд. власт, адвокатурата, МП, ДА „Електронно управление“, КРС и др.; 3) в самия ВСС да се наемат на щат квалифицирани програмисти, които пряко и непосредствено да поддържат, надграждат и променят /ако е нужно/ ЕИСС и ЕПЕП, а не тази дейност да е поверена на търговски дружества и постоянно да чакаме провеждане на продължителни обществени поръчки, като нужните промени в системите да се извършват своевременно и съобразно постоянно променящото се законодателство и развитието на технологиите.

15. В момента поради липсата на осигурена от ВСС модерна сканираща техника от ново поколение и липсата на добра вътрешна организация най-големите софийски съдилища /СРС, СГС, АССГ/ не изпълняват законовите си задължения по чл. 360ж и чл. 360з ЗСВ за дигитализиране на образуватите след 1.07.2021 г. първоинстанционни съдебни дела в тяхната цялост, а не само частично /досежно съдебните актове и протоколи/. Какво лично вие ще направите този проблем да бъде своевременно разрешен, което ще направи възможен дистанционният достъп на страните до делата в цялост чрез ЕПЕП – нещо, което е изключително важно в настоящата пандемична обстановка?

Дотук ограничавам моите питання и коментари, въпреки значимостта и на друга една тема, която е и пряката причина за провеждане на настоящия частичен избор за членове на ВСС – темата за съдебната карта. Доколкото обаче не се очакват никакви реални действия в тази насока до края на мандата на този ВСС, то намирам за излишно да отделям внимание на нея, въпреки, че мога много да напиша.

Настоящите въпроси са отправени и към двамата кандидати.

Бъдете здрави!

13.09.2021 г.

ПОДПИС:

ВИСШИ СЪДЕБЕН СЪВЕТ	
Регистрационен индекс	Дата
РСС - 13134	17-09-2021

Български институт за правни инициативи

Ул. Г.С. Раковски 132А, ет. 3   Тел. +359 2 980 80 84
София 1000
България

www.bili-bg.org
office@bili-bg.org

Изх. №: ИПСН-202-17/09/2021

ДО

СЪДИЙСКА КОЛЕГИЯ НА ВИСШИЯ
СЪДЕБЕН СЪВЕТ

ВЪПРОСИ

Към кандидатите за членове на Висшия съдебен съвет на основание чл. 29и, ал. 2 от ЗСВ във връзка с чл. 20, ал. 1 от Правилата за провеждане на избори на членове на ВСС от съдиите, прокурорите и следователите

Уважаеми кандидати за членове на ВСС,

От Български институт за правни инициативи наблюдаваме процедурите за избор на магистрати на лидерските позиции в системата от много години и тенденцията, която се разви не е позитивна. Създава се впечатлението, че съдебната власт като огледало отразява изпълнителната власт по отношение на подбора на кадри на ключови места в управлението. Прозрачността на процедурите отстъпи пред публичността им. Това от своя страна води до сериозна демотивация и сред самите магистрати да участват в подобни процедури, за които в повечето случаи се знае как ще приключат още преди да са започнали. Изборът на членове на ВСС също не прави изключение и настоящият му състав го доказва. За странични наблюдатели като нас поведението на отделни членове на Съвета и решенията му по ключови за системата въпроси, остават необясними от гледна точка на възпитание и логика.

Процедурата, в която участват двамата кандидати /точно толкова колкото са и овакантените места/ е натоварена с особена важност, защото е пряко обвързана и с предстоящото откриване на процедурата за избор на председател на Върховния касационен съд. ВКС остана един от малкото непревзети бастиони на независимост в съдебната власт и това повишава значението и залогът на процедурата. Политическата

конюнктура в момента е променена, но пласовите не са разместени до степен на необратимост и за това не е без значение кой ще бъде избран за следващ председател на ВКС.

Отделно от това, ВСС има изключително отговорни текущи правомощия свързани с кадровия подбор, конкурсите, бюджета, атестирането и т.н. на магистратите, към които трябва да се подхожда с висока степен на сериозност, а не с разправии и буквално бягство от отговорност.

От една страна двамата кандидати следва да бъдат поздравени, че са приели да участват в процедурата и ако бъдат избрани, да опитат да допринесат с нещо смислено на финала на един мандат на ВСС, за който трудно може да бъде казано нещо позитивно. От друга страна обаче, е необходимо да се зададе въпроса за нуждата изобщо от попълване на сегашния състав на ВСС – както от професионална така и от морална гледна точка. Двата кандидати също биха могли да се замислят над това.

I. Общи въпроси към двамата кандидати:

1. Смятате ли, че сега действащият състав на ВСС успешно упражнява конституционно установеното си задължение да отстоява независимостта на съдебната власт?

2. Какво е мнението Ви за действията на СК на ВСС по Механизма за действие на Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет в случаи на засягане на независимостта и/или опит за оказване на натиск върху съдиите и съда към настоящия момент?

3. В контекста на горния въпрос, какво е мнението Ви относно обсъжданата от Съдийска колегия на ВСС идея за изготвяне на законодателни предложения относно промяна на начина на преследване на обиди и клевети срещу магистрати, свързани с осъществяваната от тях правораздавателна дейност?¹

4. Какво мислите по отношение на ефективност за работата на ВСС като постоянно действащ орган и работата на ВСС като непостоянно действащ такъв?

5. Скоро предстои избор на нов председател на ВКС. Според Вас какви качества, освен посочените в чл. 170, ал. 5 от ЗСВ, следва да притежава бъдещият председател на ВКС?

---

¹ <http://www.vss.justice.bg/root/f/upload/32/pr-26-29.06.2021-sk.pdf>, с. 95-134

6. Във връзка с въпрос № 5, какво бихте отговорили на излезлите в публичното пространство критики /повдигнати и в изложението на съдия Милен Василев към Вас/, че Вашият избор е тясно обвързан с предстоящия избор на председател на ВКС и целта е да не се допусне „издънка“ при избора на председател на ВКС?

7. Считате ли, че съществува достатъчен диалог между членовете на ВСС и магистратите по места, например за разрешаване на съществуващи проблеми или възникнали конфликти в органи на съдебната власт? Ако бъдете избран/а за член на ВСС, какви мерки бихте предприели за насърчаване на диалога между членовете на Съдийска колегия и съдилищата в страната?

8. Едни от най-важните функции на ВСС са осигуряването на кадрова обезпеченост на органите на съдебната власт и организацията на процеса на кариерно развитие на магистратите. В тази връзка смятате ли, че следва да съществува ограничение на дяла на свободните длъжности, които да се обявяват за заемане чрез конкурс за първоначално назначаване, каквото съществуваше преди изменението на чл. 178 от ЗСВ от 7 февруари 2020 г.?

9. На какво се дължи според Вас липсата на мотивация у магистрати да заемат длъжността административен ръководител? Ако бъдете избран/а за член на ВСС, какви мерки бихте предприели за преодоляване на този проблем?

10. За всички е видна сериозната конфронтация в сегашния състав на ВСС. Как смятате да работите в такава среда?

11. Мандатът на Главния инспектор и на инспекторите в ИВСС изтече преди повече от година. Инспекторатът е орган към Висшия съдебен съвет. В тази връзка, не смятате ли, че ВСС следва да има по-активно отношение към проблема и че самият ВСС има интерес от гарантиране на спазването на мандатността като част от независимостта на съдебната власт?

12. Какво е мнението ви за легитимността на действията и решенията на ИВСС в условията на изтекъл мандат?

13. Как оттук нататък трябва да продължи дебатът за реформа на съдебната карта и какви непосредствени действия трябва да предприеме ВСС?

14. На кои постоянни комисии към ВСС бихте станали членове?

15. ВСС има правомощия свързани с обучението и квалификацията на съдии, прокурори и следователи. В тази връзка какво е мнението ви за програмата за първоначално обучение на младши магистрати в НИП?

II. Въпрос към съдия МАРИНА ДОЙЧИНОВА:

1. В своята концепция посочвате, че *"икономическата независимост на магистрата е гаранция за неговата функционална независимост при решаването на съдебните спорове"*. Във връзка с това как гледате на предложението рангът за длъжност да е водещ принцип при определяне на възнаграждението на магистратите? Какви други критерии следва да се вземат предвид при определяне на възнагражденията?

III. Въпрос към съдия ДЕЯН ДЕНЕВ:

1. Като съществуващ проблем в съдебната система в своята концепция посочвате *"ненавременното атестиране и свързаното с това забавяне на кариерното развитие на атестираните съдии"*. Какви конкретни мерки бихте предприели за извършване на срочно атестиране, ако бъдете избран за член на ВСС?

С уважение

Биляна Гяурова-Вегертседер

Директор

Български институт за правни инициативи

ОТГОВОРИ

от Марина Михайлова-съдия във Върховния административен съд
кандидат за член на СК на ВСС от съдийската квота

на въпроси от Милен Василев - съдия от Софийски апелативен съд

УВАЖАЕМИ КОЛЕГА ВАСИЛЕВ,

Благодаря ви за поставените въпроси и независимо, че в изложението ви има критика към концепцията ми, които аз не считам за основателни, ще се постарая да се огранича до отговорите на тези въпроси. Искам да ви кажа, че споделям вашите изводи за състоянието на съдебната система в по-голямата им част, с изключение на критиките на конкурсите, на които ще се спра по-подробно. Искрено и честно заявявам, че не попадам в нито една от „партиите“, оформени във ВСС, и че при решаването на всеки въпрос ще се ръководя от закона и собственото си убеждение. Поради дългогодишния ми стаж като съдия познавам всички членове на ВСС, които са съдии, имам изградено мнение за всеки от тях, а през последните две години като член на КАК следях всяко заседание на СК на ВСС и позициите на всеки член на СК по разгледаните през този период решения.

Изразявам несъгласие с вас, че моята концепция е копирана от предишната ми от 2017 г., тъй като подробно съм обяснила, че тя е същата, като съм подчертала единствено настъпилите промени и за мое голямо съжаление, те не са много. Подчертала съм, че и това е и причината да участвам отново за член на СК, макар и за много кратък период, защото идеите ми са били верни и актуални и че работата по тях е започнала, но не се движи с необходимите темпове. Бих искала да поставя въпроса защо това е така и да се опитам да ускоря решаването на някои въпроси, които се нуждаят от бързо решаване, в рамките на този мандат на ВСС.

1. На първия въпрос ще отговоря така: никога не съм смятала, нито съм чувствала ВСС за „правителство“ на съдебната власт. Като административен съдия от 25 години винаги съм смятала, че ВСС съгласно Конституция на РБ, разпоредбите на по ЗСВ, решение №/1994 г. на Конституционния съд и административноправната теория, представлява административен орган, чиито актове подлежат на съдебен контрол. Обстоятелството, че по силата на чл.16, ал.1 ЗСВ (Изм. – ДВ, бр. 28 от 2016 г.), Висшият съдебен съвет представлява съдебната власт, осигурява и отстоява независимостта ѝ, определя състава и организацията на работата на съдилищата, прокуратурите и следствените органи и обезпечавя финансово и

технически тяхната дейност, без да се намесва в нейното осъществяване, потвърждава становището ми, че ВСС има посочените в текста функции, които не следва да се намесват в правораздавателната дейност на съдиите, прокурорите и следователите.

Същото е становището ми и по отношение на административните ръководители на съдилищата, които за „първи между равни „но не и „шефове“. Това мислене на част от магистратите не може да бъде преодоляно с никакви гаранции от страна ВСС. Убеждението на всеки магистрат, че той е независим, се формира с годините работа в съдебната система, чрез отстояване на собствени позиции, с честност и почтеност през себе и пред гражданите, за които правораздава. Промяната в мисленето става най-бавно и законодателните уредби са само предпоставка за преодоляване на така нареченото от вас „чиновническо мислене“. Не смятам, че ВСС има значителен принос в тази насока, нито съм убедена, че той може да гарантира преодоляването на такава нагласа.

2. Вторият въпрос е свързан с първия, но правомощията на ВСС е на административните ръководители са ясно определени от разпоредбите на ЗСВ/ в изменението му от 2016 година/ и ВСС няма правомощия да ги променя. Друг е въпросът, че при приемането на законопроекта за изменение и допълнение на ЗСВ през 2016 година, в Правната комисия на НС и при приемането му на второ четене, бяха изменени и премахнати редица предложени разпоредби, които гарантираха съдийското самоуправление.

3. След постановяването на решение №9/3 юли 2014 г. по к.д. №3/2014 година на КС, в което изрично се посочи, че на ВСС може да възлага подзаконова нормотворческа дейност само със закон, правомощията му се ограничиха до приемане на правила, методики и други. Налице се вече няколко съдебни решения на ВАС, с които се отменила текстове от приети наредби, поради противоречието им с законовите норми. Това е потвърждение, че издаването на указания, правила и наредби следва да бъде ограничено само досежно организационни въпроси, касаещи работата на ВСС, както и вътрешноведомствени актове, които да улесняват работата на администрацията.

4. Не съм запозната с учебните програми на НИП, но не смятам, че включването на отношенията между съдиите и ВСС, административните ръководители и границите на правомощията на тези органи, по някакъв начин засяга независимостта на магистратите. Като член на Програмния съвет на НИП от 2014-2018 година аз лично подкрепих предложението на член на Висшия адвокатски съвет за включване в програмата на модул за отношенията между съдията и адвоката, за което бях мотивирана от този отношение в Великобритания/ там взаимодействието между съдията и

адвоката в съдебно заседание, по изясняване на фактите по делото е много полезно за съда/. И сега мисля, че това следва да бъде направено.

5. ВСС няма механизми да преустанови и предотврати непропорционалното влияние, което някои административни ръководители упражняват върху съдии с цел постигане на резултат. Аз смятам, че всеки съдия трябва да дава отпор на такива опити и ако не успее да се справи сам, да даде гласност на проблема. Докато съдийското мислене не се промени в тази посока, не виждам решение на този вид влияние. Съдията трябва да е убеден, че никой не бива и не може да му оказва влияние в противоречие със закона и съдийското му убеждение.

6. Отношението ми към „вечните съдебни шефове“ винаги е било едно и също – отрицателно. Това не се промени и след приемането на решение на КС №3/30.01.2018 г., което обаче за съжаление обвързва всички. При сегашното тълкуване на разпоредбата на чл. 129, ал.6 от Конституцията не намирам правни аргументи за друго мнение. В концепцията ми от 2017г. бях изложила подробни аргументи защо мандатите на административните ръководители не трябва да бъдат повече от два, без значение дали е в един или повече органи на съдебната власт. Към настоящия момент съм изложила актуално становище в т. II.3 от концепцията ми.

На 7 и 8 въпрос ще отговоря заедно, тъй като са свързани. Както по-горе посочих за приемането на изменението на ЗСВ от 2016 година, идеята за съдийското самоуправление беше ограничена значително от законодателя. В същото време нормите на чл. 79, ал.2, т.9, чл. 85, ал.3, т.7, чл. 92, ал.2, чл.111, ал.2, т.5 и чл. 119, ал.2, т.5 от ЗСВ, дават правомощия на общите събрания на съдилищата и на пленумите на ВКС и ВАС да приемат правила за определяне на натовареността на председателите на съдилищата и на техните заместници, а за ВКС и ВАС за председателите на отделения и на съдиите. Нормите са ясни и дават възможност на съдиите да упражняват тези свои правомощия свободно. Като административен съдия не намирам противоречие между законовите разпоредби и Правилата за оценка на натовареността на съдиите, приети от ВСС, тъй като с чл. 10, ал.2 и Приложение №5 са определени времевите стойности за дейностите, свързани с административните функции на председателите и заместник-председателите на съдилища, но тези стойности служат само като ориентировъчни стойности за работата на ръководителите. Те нямат обвързваща сила спрямо общите събрания, които могат да приемат различна натовареност на административните ръководители, които са обусловени от конкретната работа на всеки съд и неговата натовареност. И в отговор на въпроси дали считам, че това следва да бъде изрично предвидено в акт на ВСС, не, не считам, защото това е в противоречие както с правомощията на

общите събрания, така и в противоречие с вашето становище, че ВСС не трябва да дава указания на съдиите по тълкуване и прилагане на закона.

На въпросите, свързани с конкурсите:

Критиките на съдия Василев са насочени най-вече към продължителността на конкурсните процедури. За времето от 14 май 2019 година до 3.06.2021 година бях член на КАК и в това си качество съм участвала в изготвянето и приемането на всички атестации за посочения период. Причините за забавянето на конкурсните процедури са следните:

1. Липса на срокове за изготвянето на атестациите на всеки кандидат, което до октомври 2020 година се извършваше от КАК, а от повече от една година - от ПАК. След реформите на КАК, съставът ѝ е непълен и това също затруднява процесът по атестиране. Въпреки това не считам, че заплащането на възнаграждение на членовете на ПАК следва да бъде обвързано с бързина на изготвянето на оценките, защото тази дейност е извънредна за съдиите и не е пряко свързана с правораздавателната им работа.

2. Възраженията на съдиите срещу атестационните им оценки, което също изисква технологично време и забавя процедурата. Разбира се това е гарантирано право на съдията и той може да го упражни /тук ще посоча, че вие колега Василев забавихте вашата процедура повече от 6 месеца с немотивирани отводи на членовете на комисиите/. Налице са също така и основателни отводи на членовете на атестационните комисии, които също забавят процедурите.

3. Работата на конкурсните комисии също е без определени срокове, което предполага забавяне на изготвяне на оценките и класирането.

4. Друга причина за забавянето на конкурсите е неправилното тълкуване на разпоредбата на чл. 193, ал.6 от ЗСВ относно 9-месечния от приключване на предходната конкурсна процедура с решение на съответната колегия на Висшия съдебен съвет и при наличие на освободена длъжност в орган на съдебната власт, съответната колегия на ВСС за приеме решение за назначаване на следващия по ред кандидат в конкурса за повишаване или за преместване, със създаването на новата ал.7 / ДВ, бр. 11 от 2020 г.), с която изрично се посочи, че срокът по ал. 6 започва да тече от датата на приемане на първото решение на съответната колегия на Висшия съдебен съвет. По тази причина се забавиха конкурси повече от три години.

5. Оспорването на решенията на ВСС за назначаване на класираните кандидати пред съда също забавят значително процедурите, но това е също гарантирано право на магистратите в всяка правова държава. Този етап не може да бъде премахнат, а както е известно, съдебното обжалване изисква време. Тук искам да отбележа, че не разглеждам дела срещу актове на ВСС,

тъй като съм съдия в пето отделение на ВАС и нямам конкретни и лични впечатления относно причините за забавянето на някои дела.

Тези причини обаче не могат да служат като оправдание за забавянето на конкурсите и според мен е възможно да се направят усилия от страна на СК, като се начертаят конкретни срокове за продължителността на всеки етап от конкурсната процедура пред ВСС.

Не споделям решенията на СК от последните няколко месеца да ревизират оценката, дадена от конкурсната комисия и да променят реда на класирането на кандидатите. Считам, че ВСС няма такива законови правомощия и това си становище съм изложила в протоколите от заседанията на КАК при разглеждането на посочените предложения. Този начин на процедурно обезсмисля участието в конкурси на магистратите, както и работата на самите конкурсни комисии.

На въпросите за **електронното правосъдие** ще отговоря детайлно и подробно на заседанието на общото събрание на 9 октомври. Взела съм решение да проведя разговори както със служителите от държавната агенция за електронно управление, така и с ръководството, както и с други компютърни специалисти, за да имам готов план какво трябва да се направи и в какъв порядък, със съответни срокове. Поради това ми е необходимо повече време. Затова ви каня да присъствате на изслушването ни лично, където можете да ми зададете въпроси, както и да се запознаем лично.

В заключение на въпроса Ви защо смятам, че съдиите трябва да бъдат мотивирани да гласуват на тези частични избори, няма да подчертавам конституционните и законови правомощия на ВСС, според които този орган трябва да упражнява непрекъснато функциите си. Практическите ми съображения да помоля всички колеги да участват в избора е сегашният важен момент по избор на председател на ВКС. Според мен колегите, които искат оставките на избраните съдии, трябва да преосмислят позицията си, като изготвят профил на бъдещия председател на ВКС и да им предоставят възможността и отговорността за избора. В противен случай този важен избор ще бъде осъществен от прокурорската квота и част от квотата на Народното събрание, което ще обезсмисли изцяло идеята съдии да избират съдии, за което толкова много се борихме.

С уважение:
Съдия Михайлова

ОТГОВОРИ

011-11961 07-10-2021

от Марина Михайлова - съдия във Върховния административен съд
кандидат за член на СК на ВСС от съдийската квота

на въпроси от Български институт за правни инициативи

УВАЖАЕМИ ДАМИ И ГОСПОДА,

Благодаря ви за поставените въпроси и ще се опитам да отговоря максимално ясно и с оглед моите виждания за съдебната система от 1990 година до настоящия момент.

На въпросът дали от професионална и морална гледна точка следва да участвам в тези частични избори, вече съм отговорила, тъй като подобен въпрос ми зададе и съдия Милен Василев от АС - София.

Първите три въпроса са свързани и ще отговоря общо на тях. Независимостта на съдебната власт е конституционно гарантирана с разпоредбата на чл.117, ал.2 от Конституцията, която е предоставила отстояването на тази независимост на съдиите, съдебните заседатели, прокурорите и следователите. ВСС има само законово задължение да отстоява независимостта на съдебната власт по чл. 16, ал.1 от ЗСВ. Сравнявайки двете разпоредби, аз ги тълкувал в смисъл, че приоритет за магистратите са конституционните задължения за независимост и подчинявайки се само на закона, върху тях лежи най-голямата тежест и отговорност да отстояват тази своя гарантирана независимост. ВСС има правомощия да гарантира независимостта на съдебната власт, използвайки дадените му от закона инструменти /приемане на бюджета, вземане на организационни решения, управление на недвижимите имоти и други./ Считам, че тези задължения се изпълняват от ВСС.

Приетият Механизъм за действие на СК на ВСС регламентира начина на сезиране на СК и формите на институционална подкрепа. СК имаше няколко официални позиции във връзка със случаи на засягане независимостта на магистрати, но тези форми на подкрепа нямат задължителен характер и на практика не могат да се постигнат реални резултати.

Не съм запозната с въпроса за изготвяне на законодателни предложения относно начина на преследване на обиди и клевети, поради което не мога да отговоря на поставения ми въпрос. Мога да посоча като пример за неефективна законодателна уредба по отношение на създадените нови алинея 3 на чл.150 АПК/обн. ДВ бр.15/2021 г./ и на чл.212, ал.3 АПК, които предвиждат, че жалбата и касационната жалба не могат да съдържат

нецензурни думи, обиди и заплахи“, тъй като забраната не е скрепена със съответна санкция, която да има дисциплиниращ ефект.

4. Предвид дългогодишния ми стаж познавам работата на всички съдебни съвети от 1991 година до сега - и непостоянно действащи и постоянно действащи. Предимствата на непостоянно действащия ВСС е поддържане на постоянна обратна между съдиите и колегите им, които са избрани за членове на ВСС; намаляване на администрацията на ВСС, която сега е изключително раздута. Като преимущество на постоянно действащия ВСС може да се посочи факта, че работата на магистрата в съответния съд и заетостта му във ВСС ще бъде много натоварваща за всеки магистрат. Предоставената квота на Народното събрание обаче и в двата случая ще влияе негативно върху работата на ВСС, предвид на обстоятелството, че по този начин юристи от други съсловия ще влияят при вземането на решенията на ВСС. Такова законодателно решение няма в други съсловия в България, нито при адвокатите, нито при нотариусите, нито при съдебните изпълнители. Във всички случаи обаче най-важният фактор е какви съдии ще бъдат избрани за членове на ВСС, която отговорност тежи върху всички съдии в България.

5. Моят профил да председател на ВКС е следният: на първо място - почтеност, на второ място - добър юрист, за който правото е призвание, а не занаят, трето - да бъде известен и уважаван сред правните среди: представители на науката, адвокатското съсловие и други юристи. Не на последно място кандидатът следва да познава в детайли работата на ВКС и да създава комуникация между себе си и съдиите в този съд.

6. На поставения въпрос съм дала отговор на въпросите на съдия Милен Василев от АС - София. Отново заявявам, че не попадам в нито една от „партиите“, оформени във ВСС, и че при решаването на всеки въпрос ще се ръководя от закона и собственото си убеждение. Винаги съм отстоявала позициите си и ще продължа да го правя до края на професионалната ми кариера.

7. Диалогът между членовете на ВСС и магистратите по места според моите лични наблюдения през последните две години не е на необходимото ниво. В някои случаи бяха формирани комисии от членове на СК, с цел решаване на място възникнали конфликти в определени съдилища, но като цяло съществуващите проблеми се решават чрез писма и искания до ВСС и съответно вземане на решения, което разбира се е също начин на контакт, но не непосредствен. Като се има предвид, че СК е колективен орган и решенията се вземат с мнозинство чрез гласуване, не бих могла да определя какви въпроси биха възникнали за решаване. В случай, че магистрати ме информират за конкретен проблем, ще го докладвам веднага да обсъждане и

решаване в СК. Тук отново искам да се обърна към съдиите за повече активност.

8. Въпросът за кадровата обезпеченост на органите на съдебната власт следва да се разгледа в два аспекта. По отношение на съдиите от общите съдилища е допустимо да бъде определен по-нисък процент на свободни длъжности за конкурс за първоначално назначаване, предвид на обстоятелството, че от 2005 година насам всички съдии започват първоначално обучение в Националния институт на правосъдието, след което се назначават в съответните органи на съдебната власт. Спрямо административните съдии обаче следва да се определи по-голям процент за първоначално назначаване, тъй като тези съдии не се обучават в НИП и заемането на свободните места се извършва чрез командироване или конкурс за повишаване от районните съдилища, което нарушава баланса на кадровата обезпеченост в тези съдилища. Право на законодателя е обаче да взема решение кой ще определя тези проценти, дали по силата на закона или с решение на ВСС.

9. Не споделям мнението Ви, че липсват кандидати за заемане на длъжността административен ръководител. Дефицит има единствено в по-малките съдилища, където броят на съдиите не позволява да има конкуренция. През последните две години редовно слушам онлайн заседанията на СК и следях всички избори на административни ръководители. Знам много добре нагласата на колегите, че няма смисъл да участват в процедурите, защото предварително е решено кой ще бъде избран. Не твърдя, че няма такива случаи, но предварителния отказ да се участва е изключително вредно за съдийската общност. Не съществува възможност някой да бъде избран, ако не е заявил участие. Смятам за неправилна практика на СК при избора да се взема като важен фактор административния опит на кандидата/ тук мога да споделя, че през 2009 година не бях избран за заместник - председател на ВАС именно на това основание/. Важното е съдията, кандидат за административен ръководител да е почтен човек и добър юрист. Моето становище е, че ВСС не може да създаде мотивация за съдиите, те трябва да са активната страна и да заявяват и отстояват правата си.

10. Като член на КАК за времето от 14 май 2019 г. до 3 юни 2021 година работех в подобна среда с членове на СК на ВСС и мисля, че вече имам опит. Освен това аз съм съдия, който винаги е отстоявал мнението си, така, че ще продължа да го правя и в СК. Опитът ми показва, че споровете по тълкуване и прилагане на закона освен че са конфликтни, носят и положителни резултати при вземането на решения.

11 и 12. Като съдия не подкрепям практиката, която се затвърждава през последните няколко години за продължаване на мандатите на административни органи /като КЗК/, включително и на ИВСС. Задължение

на Народното събрание е обаче да прекрати „удължения“ мандат на действащия ИВВС, което то не направи, по мое виждане, по политически причини. ВСС няма законови правомощия да иска от НС спазване на ЗСВ. Освен това липсата на инспекторат ще направи невъзможно осъществяването на публичните му функции, които са му възложени, което също е основание. Конституционният съд в редица свои решения се произнесъл за значението на мандатността и поради това смятам, че тези въпроси следва да бъдат отправени към законодателния орган. В тази връзка не могат да бъдат обявени за нищожни или недействителни действията и решенията на ИВСС.

13. За мое голямо съжаление от 1990 година до сега непрекъснато се водят дебати за реформа на съдебната система, но значителен напредък няма. Приемането на законодателни изменения под натиска на европейските институции и мониторинговите доклади се извършваха само формално и без да се решават важните въпроси. Смятам, че политическата класа не желае да се вслушва в исканията на магистратите, а да запази статуквото и да има начин за въздействие върху съдебната система. От друга страна разделението на властите в някои случаи се абсолютизира, вместо да се говори и за взаимодействие между тях. Проблеми създават и лошо написаните закони, които дават възможност за различното им тълкуване.

14. В случай, че бъда избрана за член на СК, ще заявя желание да участва в Комисията по атестиране и конкурси, в която съм работила последните две години като избран член на тази комисия от съдиите във Върховния административен съд и смятам, че имам необходимата подготовка

На поставения въпрос лично към мен относно икономическата независимост на съдиите, подробно съм се спряла в концепцията ми. Относно обсъждането предложение рангът да бъде водещ принцип при определяне на възнаграждението на магистратите, не може да се отговори еднозначно и категорично поради редица законови разпоредби и необходимост от спазване на основни конституционни принципи. Смятам, че възнаграждението на магистратите следва да бъде увеличено, както на най-ниските, така и на най-високите нива в съдебната система. Споделям виждането, че съдии, които са работили продължително в един и същи орган на съдебната власт, или не искат да сменят мястото си на работа, следва да бъде компенсирано заплащане чрез увеличаване размера на ранга. В същото време това не кореспондира на принципа „за равен труд - равно заплащане“, а продължителността на стажа е отчетена в допълнителното възнаграждение. Така, че в един и същи съд не би могло да се прави разлика между ранговете на всички съдии. Следва също така да се отчете и факта, че сложността на делата във всяка по-горна инстанция се увеличава, с което и

възнаграждението следва да отговаря на тази по-сложна и с по-голяма отговорност работа. Това най-вече важи за върховните съдилища. Предвид всичко изложено, искрено споделям, че нямам еднозначен отговор на поставения въпрос и считам, че по него следва да има дискусия с магистратите от всички нива.

С уважение:
Съдия Михайлова